

התנהגות מינית קומפולסיבית: סקירה

הקדמה

התנהגות מינית קומפולסיבית הוא מושג המתאר מכלול התנהגויות פסיכופתולוגיות הבאות לידי ביטוי בצפיה מרובה בפורנוגרפיה, אוננות תדירה, שימוש בשירותי מין בתשלום ואימוץ הרגלים מסוכנים הקשורים למין. התופעה, הנקראת בעגה המקצועית גם היפרסקסואליות או הפרעה היפרסקסואלית, כוללת גם עיסוק מתמיד ואובססיבי בנושא מין, עד כדי חוסר תפקוד במישורים האישיים – משפחתיים, תעסוקתיים וחברתיים.

מחקרים אחרונים בנושא מציגים מספר מאפיינים והגדרות חדשות בהתייחסות להפרעת התנהגות מינית קומפולסיבית ומציעים נקודת מבט מעניינות לגישות טיפוליות בהפרעה. סקירה ספרותית זו מבקשת להציג חלק קטן ממחקרים אלו.

התמכרות והתנהגות מינית קומפולסיבית

בעשורים האחרונים מופיעות הפרעות של התמכרות שאינן כרוכות בשימוש בחומרים פסיכו-אקטיביים (סמים, אלכוהול, תרופות וכו') כדוגמת התמכרות לאינטרנט, התמכרות לקניות, הימורים כפייתיים, התמכרות למין והתנהגות מינית קומפולסיבית. ההכרה הגוברת בקהילת החוקרים העולמית לכך שישנם דפוסי התנהגות שאינם כוללים שימוש בחומרים פסיכו-אקטיביים חיצוניים היכולים להיות מוגדרים כהתמכרות הובילה לעלייה ניכרת במחקרים הנוגעים במושג התמכרות (Zilberman, Yadid, Efrati, Neumark & Rassovsky, 2018).

יחד עם זאת, עד כתיבת עבודה זו, לא מוגדרת התנהגות מינית קומפולסיבית במדריך לאבחון וסטטיסטיקה של הפרעות נפשיות, ה-DSM או במסמך התקינה המקביל לו, ה-ICD. חוסר אפיון זה במדריכים, מקשה על מציאת מידע סטטיסטי בנוגע לכמות הסובלים מההפרעה ואין בספרות המקצועית נתונים על שכיחותה (Efrati & Gola, 2018) משערים כי 3%-6% מהאוכלוסיה סובלים מהתופעה. גברים ונשים. כאשר היחס בין הגברים הסובלים ממנה לנשים הסובלות ממנה הוא בין 5:1 ל-7:1 גברים לנשים (Efrati & Gola, 2018). בשל עליה ניכרת במודעות לתופעה ובשל שיעור עולה

של גברים ונשים המחפשים ייעוץ ופתרון בנושא התנהגות מינית קומפולסיבית, הוצע לקטלג את תופעת ההתנהגות המינית הקומפולסיבית ולכלול אותה במהדורת ה- ICD-11 שעתידה לצאת, תחת "הפרעות שליטה בדחף" תוך הכללת הסימפטומים הבאים כמגדירי התופעה: חזרתיות בפעילות מינית, אשר הופכת למרכז החיים של הסובל מהתופעה, תוך כדי הזנחת בריאותו או יתר פעילויות, תחומי עניין ואחריות. ניסיונות כושלים להפחית בצורה משמעותית התנהגויות מיניות חוזרות וחזרתיות על התנהגות מינית תוך מודעות להשלכות שליליות שלה ולמרות שיש חוסר הנאה וסיפוק ממנה (Kraus, Kruger, Briken, First, Stein & Kaplan, 2018) כפי שצוטטו אצל (Efrati & Gola, 2018). עד הגדרתה של התופעה ב- ICD מנסים מטפלים, יועצים ואנשי מחקר לתת מענה תוך כדי אפיון ההפרעה ומציאת קשרים ותכונות המשותפים לה ולהפרעות אחרות, אשר מתוכן יהיה אפשר להסיק על דרכי טיפול יעילות.

פרופילי אישיות והשפעתם על התנהגות מינית קומפולסיבית

מאמרם של Zilberman et al. (2018) מלמד שישנה "אישיות מועדת להתמכרות" כלומר, פרטים מסויימים בעלי מאפייני אישיות ספציפיים מועדים יותר להתמכרויות. ביניהם תכונת האימפולסיביות. זאת מאחר ואימולסיביות מוגדרת, בין היתר, כחוסר תכנון הקשור בראיית רווח לטווח הקצר והעדפתו על פני הפסד בטווח הארוך. פרטים בעלי סיכוי רב יותר להתמכרות, ניחנים בתכונה זו, הבאה לידי ביטוי בהתנהגות המאפשרת להם לקבל חיזוק מיידי אשר לצידו השלכות פוגעות (בפרט או בקרובים לו) בטווח הארוך (Grant, Potenza, Weinstein & Gorelick, 2018; Zilberman et al., 2018). בעוד ישנם מחקרים המראים שאימפולסיביות אכן מופיעה אצל אנשים שמכורים לשימוש בחומרים חיצוניים, נמצאו מספר מחקרים אשר בדקו את התכונה אצל מהמרים כפייתים, מכורים לסקס ומכורים לאינטרנט. התוצאות הראו כי התכונה קיימת באופן לא עיקבי אצלם וברמות דומות לאנשים בקבוצות הבדיקה, שלא סובלים מהתמכרות (Myrseth, Pallesen, Molde, Johnsen & Lorvik, 2018) כפי שצוטטו אצל Zilberman et al. (2018) ולפיכך, ניתן לומר שאימפולסיביות קשורה להתמכרויות אך עדיין לא ברור לגמרי איך וכמה היא משפיעה על ההתמכרות.